

Spis treści

Fragmety recenzji wydawniczych	9
Wprowadzenie – uzasadnienie wyboru tematu i założenia metodologiczne	13

Część pierwsza

Terapia śmiechem a działalność doktorów klaunów

1. Podstawowe pojęcia wykorzystane w pracy

Śmiech, radość i wspólnota śmiechu	23
Terapia śmiechem	26
Inny, Obcy i pogranicze kulturowe	27
Doktor klaun	31

2. Założenia i praktyka terapii śmiechem

Śmiech i jego właściwości	35
Przesłanki historyczne i ideologiczne terapii śmiechem	41
Przesłanki historyczne	41
Przesłanki ideologiczne	47
Terapia śmiechem w sferze publicznej	52
Medytacje, sesje i kluby śmiechu	52
Śmiech i uśmiech w placówkach medycznych i opiekuńczych	58

3. Placówka medyczna jako pogranicze kulturowe

Chorzy i pacjenci jako Obcy	63
Relacje personel – pacjent	71

4. Od terapii śmiechem do klaunowania

Klasyki idei	83
Norman Cousins	83
Raymond Moody	88
Patch Adams	94
„Fałszywy prorok” Norman Bevin	101

Błazen i klaun w życiu społecznym	102
Błazen	102
Klaun	104
Klauni w sztuce zaangażowanej	108
Prekursorzy doktorów klaunów	112
Ideologiczne podstawy działalności doktorów klaunów	113

5. Działalność doktorów klaunów w kontekście instytucjonalnym

Lokalne organizacje i inicjatywy	121
Klaun Robo	121
Cyrk Wielkiego Jabłka	122
Doktor Śmiech i organizacje francuskie	125
Fundacja „Dr Clown”	128
Wyjątkowe inicjatywy	128
Współpraca międzynarodowa	133
Projekt Sieć dla Belen	140
Projekt Singureni	151

6. Doktor klaun jako wolontariusz

Doktor klaun w placówce medycznej i opiekuńczej	157
Wejście do placówki	157
Zmagania z monotonią	161
Przestrzeń i przedmioty podopiecznych	163
Muzyka	166
Rozmowy	167
Doktor klaun w relacjach społecznych	168
Rola i funkcje doktora klauna	168
Wyjątkowe odwiedziny	175
Doktor klaun jako partner w zabawie i rozrywce	183
Organizowanie gier i zabaw	183
Alternatywne formy zabawy	191

7. Uwagi i rady doświadczonych doktorów klaunów

Patch Adams o odwiedzinach	201
Praktycy o pracy doktorów klaunów w placówkach medycznych i opiekuńczych	214
Zakazy	228
Troska o własną jakość życia	230
Wyposażenie doktora klauna	232
Przygotowania do międzynarodowej wyprawy	236

8. Wolontariusze Fundacji „Dr Clown” o sobie i swojej pracy

Działalność doktorów klaunów w opiniach wolontariuszy	251
Z pamiętnika doktora klauna	271
Podsumowanie i wnioski	305
Bibliografia	311
Spis zawartości płyty DVD	327
Spis ilustracji	328

Część druga Niezbędnik wolontariusza

Przygotowanie do pracy i integracja zespołu	333
Warsztat dla doktorów klaunów	333
Sesja terapii śmiechem	339
Przewodnik bibliograficzny	347
<i>Humor i śmiech w teorii</i>	347
<i>Humor i śmiech w medycynie i naukach o zdrowiu</i>	354
<i>Humor i śmiech w kontekstach psychologicznych</i>	365
<i>Terapia śmiechem w teorii i praktyce</i>	369
<i>Błazen i klaun (opracowania naukowe i biografie)</i>	374
<i>Doktor klaun (poradniki, wspomnienia, opracowania naukowe)</i>	376
<i>Wolontariat (poradniki, opracowania naukowe)</i>	380
Chorowanie, umieranie, cierpienie, bajki terapeutyczne (książki dla dzieci i młodzieży)	382
Chorowanie, umieranie, cierpienie (książki dla dorosłych)	383
<i>Alternatywne formy terapii w teorii i praktyce</i>	386
Poradniki na temat gier i zabaw	389
Przewodnik filmowy	391
Doktor klaun i terapia śmiechem	391
Chorowanie, niepełnosprawność, umieranie (filmy fabularne i reportaże)	392
Przewodnik internetowy	395
Klauni i doktorzy klauni	395
<i>Śmiech w terapii i edukacji, kluby i szkoły śmiechu</i>	401
Badania naukowe humoru, komizmu i śmiechu	402
Czasopisma na temat humoru, komizmu i śmiechu w różnych kontekstach	403
Portale humorystyczne, ciekawostki na temat humoru i śmiechu w różnych kontekstach	404
Wypożyczenie sali śmiechu – wybór zabawnych lektur oraz filmów, słuchowisk i koncertów	407
Materiały dla dzieci i młodzieży	407

Lektury	407
Komedia i filmy rodzinne	412
Słuchowiska, koncerty, piosenki	414
Materiały dla dorosłych	415
Lektury	415
Komedia	422
Przedstawienia teatralne, widowiska kabaretowe i muzyczne	428
Słuchowiska, koncerty, przedstawienia, piosenki	430
Gry i zabawy	433
Wyliczanki	433
Zajęcia grupowe	436
Zajęcia bez rekwizytów	436
Zajęcia z rekwizytami	440
Pląsy	441
Zabawy z dotykiem	445
Wybór dokumentów	447
Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	447
Statut Fundacji „Dr Clown”	456
Ramowy opis stanowiska pracy Fundacji „Dr Clown”	465
Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych w Fundacji „Dr Clown”	467
Regulamin pracy zespołu wolontariuszy „Wesoła rodzinka”	471

Doktor klaun! Terapia śmiechem, wolontariat, edukacja międzykulturowa to pierwsza w Polsce bogato ilustrowana monografia na temat terapii śmiechem i działalności doktorów klaunów – wspaniałych ludzi z czerwonymi nosami, znanych miłośnikom filmu *Patch Adams*.

Została tu ukazana rola śmiechu w życiu chorych, cierpiących i umierających, a także ich bliskich, troszczącego się o nich personelu placówek medycznych i opiekuńczych oraz wolontariuszy.

Śmiech został przedstawiony jako czynnik poprawiający jakość życia i środek przekraczania granic między ludźmi, dzięki czemu możliwe są wzajemne poznanie, dialog, przyjaźń itp. Czytelnik znajdzie w książce podstawy teoretyczne, historię, liczne przykłady zastosowań terapii śmiechem oraz charakterystykę działań doktorów klaunów w perspektywie międzynarodowej.

Oprócz tego opracowanie zawiera: obszerny poradnik metodyczny (m.in. zestawy gier i zabaw); przewodniki bibliograficzne, filmowe, internetowe; wybór wzorów dokumentów niezbędnych wolontariuszom. Wyjątkowym dodatkiem jest płyta DVD z filmami i fotografiami dotyczącymi pracy doktorów klaunów z Argentyny, Danii, Peru i Polski.

Książka przeznaczona jest dla osób, które chciałyby poprawiać jakość życia innych ludzi i własną – zwłaszcza za pomocą śmiechu. Z pewnością zainteresuje lekarzy, pielęgniarki, terapeutów, nauczycieli, pracowników socjalnych, studentów medycyny i nauk o zdrowiu, psychologii, pedagogiki, animatorów świetlic i kół zainteresowań, członków organizacji pozarządowych, wolontariuszy itp. Stanowi niezbędną pomoc dla osób piszących prace dyplomowe na temat terapii śmiechem i wolontariatu oraz zainteresowanych problemami edukacji międzykulturowej.

Przemysław Paweł Grzybowski – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, adiunkt w Katedrze Pedagogiki Ogólnej i Porównawczej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Jego zainteresowania naukowe dotyczą pedagogiki międzykulturowej i porównawczej. Koordynator „Międzyszkolnika” Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk; opiekun Akademickiego Centrum Wolontariatu przy Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego; wolontariusz ruchu doktorów klaunów Patcha Adamsa. Podróżujący po świecie wykładowca języka esperanto, prelegent i tłumacz. Uczestnik licznych międzynarodowych projektów edukacyjnych, m.in. w Brazylii, Francji i Wietnamie. Wybrane publikacje: *Edukacja europejska – od wielokulturowości ku międzykulturowości*; *Edukacja międzykulturowa – przewodnik. Pojęcia – literatura – adresy*; *Edukacja międzykulturowa – konteksty. Od tożsamości po język międzynarodowy*; *Pisanie prac i sztuka ich prezentacji* (wraz z Krzysztofem Sawickim); *Spotkania z Innymi. Czytanki do edukacji międzykulturowej*.